

Ministerstvo životného prostredia SR
sekcia vôd
Nám. Ľ. Štúra 1
812 35 Bratislava

Ministerstvo životného prostredia SR, ako oprávnený orgán pre vodohospodársky manažment povodí, zverejnilo na www.vuvh.sk/rsv2 dokumenty na pripomienkovanie a konzultovanie s verejnosťou „Predbežný prehľad významných vodohospodárskych problémov Správneho územia povodia Dunaja pre plánovacie obdobie 2015 – 2021“ a „Predbežný prehľad významných vodohospodárskych problémov Správneho územia povodia Visly pre plánovacie obdobie 2015 – 2021“.

Ako zainteresovaná verejnosť v stanovenej lehote predkladáme tieto:

Pripomienky

k dokumentu „**Predbežný prehľad významných vodohospodárskych problémov Správneho územia povodia Dunaja** pre plánovacie obdobie 2015 – 2021“ a

k dokumentu „**Predbežný prehľad významných vodohospodárskych problémov Správneho územia povodia Visly** pre plánovacie obdobie 2015 – 2021“

1. Pripomienky k predloženiu dvoch identických dokumentov

1.1. V zmysle Rámcovej smernice o vode (RSV) mali byť k 22. 12. 2013 zverejnené dva dokumenty – jeden pre Správne územie povodia Dunaja a druhý pre správne územie povodia Visly. Konštatujeme, že uvedené dokumenty, ktoré mali byť vypracované osobitne pre každé menované správne územie a mali jednoznačne obsahovať informácie špecifické pre dané územia, sú v skutočnosti takmer identické. Preto nepovažujeme za účelné vyjadrovať sa k predloženým dokumentom osobitne, to znamená, že vznesené pripomienky je potrebné považovať za pripomienky k obidvom predloženým dokumentom.

1.2. Forma spracovania dokumentov a najmä ich takmer identický obsah naznačuje, že hlavným zámerom ich vypracovania a predloženia na pripomienkovanie verejnosti bolo formálne splnenie požiadavky článku 14 ods. 1 písm. b) RSV. Žiadame vysvetliť **praktický význam vypracovania duplicitných a do značnej miery formálnych dokumentov a v prípade neuspokojivého vysvetlenia žiadame vypracovať dokumenty obsahovo špecifické a relevantné pre dané územia.**

2. Pripomienky k podkladovým materiálom pre vypracovanie dokumentov

2.1. V oboch dokumentoch **chýba informácia o tom, na základe akých podkladových materiálov (národných) bol vypracovaný predbežný prehľad hlavných vodohospodárskych problémov v obidvoch povodiach.** Pretože ide o dokumenty určené pre verejnosť, sme toho názoru, že pri ich vypracovaní sa malo postupovať v súlade s metodickým dokumentom č. 8 „Účasť verejnosti vo vzťahu k RSV“. Podľa tohto dokumentu (kap. 4.5) hlavné vodohospodárske problémy by mali byť identifikované na základe:

- analýzy databáz kvality vôd (analýza vplyvov a dopadov),
- definovania cieľov (vrátane výnimiek),
- potrebných opatrení,
- využitia vedomostí a skúseností dôležitých dotknutých skupín (stakeholders).

2.2. V prvom plánovacom období bol spracovaný dokument Hlavné vodohospodárske problémy z augusta 2008 v ktorom sa uvádza, že *“Východiskovým materiálom pre hlavné vodohospodárske problémy v zmysle RSV sú výstupy prác súvisiacich s implementáciou článku 5, Prílohy II a Prílohy III a článku 6, Prílohy IV”*(t.j. vyhodnotenie vplyvov a dopadov na stav vôd a ekonomická analýza

využívania vôd). Východiskovým materiálom pre identifikovanie, aktualizáciu či formulovanie hlavných vodohospodárskych problémov v oboch správnych územiach mala byť v druhom plánovacom období **aktualizovaná analýza charakteristík povodia a vplyvov ľudskej činnosti na stav povrchových a podzemných vôd podľa článku 5 RSV. Táto však podľa dostupných informácií nebola doteraz vypracovaná**, hoci záväzný termín pre splnenie uvedenej požiadavky bol 22. 12. 2013. Navyše v prehľade hlavných vodohospodárskych problémov chýba akákoľvek informácia o aktualizácii analýz podľa článku 5 RSV. V procese prípravy plánov manažmentu povodí ide o základný krok, ktorý má kľúčový význam pre vypracovanie programu opatrení. Takýto význam mu pripisuje aj Európska komisia, ktorá 21. 1. 2014 uskutočnila pre členské štáty workshop zameraný na skvalitnenie analýz podľa článku 5 RSV. V tejto súvislosti vydala pracovný dokument (Background paper) obsahujúci odporúčania pre aktualizáciu analýz podľa článku 5 RSV pre druhý plánovací cyklus. V súlade s uvedeným dokumentom **žadame, aby kompetentný orgán (Ministerstvo životného prostredia SR) v nadväznosti na zverejnenie Predbežného prehľadu významných vodohospodárskych problémov zverejnil aj aktualizovanú analýzu charakteristík povodia a vplyvov na stav vôd a poskytol podrobné údaje o bodových a plošných zdrojoch znečistenia, hydromorfologických zmenách a ich dopadoch na stav povrchových a podzemných vôd.** Bez poskytnutia konkrétnych údajov považujeme vypracovanie Predbežného prehľadu významných vodohospodárskych problémov za formálny a samoúčelný administratívny krok, ktorý neposkytuje verejnosti možnosť aktívne a účinne sa zúčastniť na plánovacom procese.

- 2.3. V Prehľade významných vodohospodárskych problémov ďalej **chýbajú informácie o dosiahnutom pokroku v plnení environmentálnych cieľov**, hoci v kapitole 2 je táto požiadavka uvedená: *„Hlavným cieľom súčasného spracovania dokumentu je aktualizovať spomenutý prehľad významných vodohospodárskych problémov v roku 2007 v oboch správnych územiach povodí so zohľadnením už uskutočnených krokov a dosiahnutého pokroku v ich riešení a so zohľadnením ďalších tém relevantných pre Slovensko“*. Keďže ide o druhý plánovací cyklus, vyhodnotenie dosiahnutého pokroku za obdobie predchádzajúceho plánu je jedným z dôležitých východiskových podkladov pre prípravu plánov manažmentu povodí. Preto žiadame sprístupniť podrobné informácie o realizovaných opatreniach a zmenách stavu vodných útvarov. Existuje veľa nepriamych i priamych údajov, že stav vôd (povrchových i podzemných) sa zhoršuje aj v dôsledku rozvojových aktivít podnikateľských subjektov a v dôsledku nedôsledného presadzovania požiadaviek ochrany vôd v praxi zo strany kompetentných orgánov.
- 2.4. V **predložených dokumentoch chýbajú ďalšie vodohospodárske problémy relevantné pre Slovensko** (napr. sucho, sedimenty, poškodzovanie a ničenie príbrežných biotopov európskeho významu a iné).
- 2.5. Medzi kľúčové otázky, ktoré musia byť konzultované s verejnosťou, patrí stanovenie environmentálnych cieľov vrátane návrhu na uplatnenie výnimiek z environmentálnych cieľov. V tejto súvislosti namietame najmä postup uplatňovania výnimiek napr. pri výstavbe tzv. malých vodných elektrární, ktorý je v rozpore s článkom 4.7 RSV.
- 2.6. Na základe porovnania textu Prehľadu významných vodohospodárskych problémov s dokumentom, ktorý bol vypracovaný pre medzinárodné správne územie povodia Dunaja Medzinárodnou komisiou pre ochranu Dunaja (ICPDR) *„Interim Overview: Significant Issues in the Danube River Basin District“* konštatujeme veľkú podobnosť dokumentov na národnej úrovni a medzinárodnej úrovni (cca na 80 % je text identický). Je evidentné, že Prehľad hlavných vodohospodárskych problémov pre povodie Dunaja a Visly (národná úroveň) bol vytvorený prostým prekladom anglického textu ICPDR vypracovaného pre medzinárodnú úroveň, z ktorého autori niektoré časti vypustili resp. pozmenili (napr. vypustili problematiku sucha a sedimentov). Takýto postup je v rozpore s dohodnutými pravidlami tvorby plánovacích dokumentov na jednotlivých úrovniach, podľa ktorých základom pre tvorbu medzinárodných plánovacích dokumentov na úrovni povodia (roof level) musia byť podrobné dokumenty vypracované na národnej úrovni. V danom prípade bol postup opačný, a preto ho nemožno považovať za správny. Podrobnosť a celková informačná hodnota takto vypracovaných dokumentov na národnej úrovni je podstatne nižšia než na medzinárodnej úrovni. Národné dokumenty predložené verejnosti na konzultácie preto nemožno považovať za vecne ani právne relevantné, keďže neobsahujú prehľad problémov špecifických pre Slovensko a nemajú potrebnú mieru konkrétnosti.

3. **Zásadné pripomienky ku kapitole 4**

3.1. Kapitola mala byť vypracovaná na základe identifikácie hlavných vodohospodárskych problémov na národnej úrovni, a to z podkladov mapovania bodových a plošných zdrojov znečistenia a hydromorfologických prvkov kvality a výsledkov monitorovania stavu vôd a vodných útvarov jednotlivých národných čiastkových povodí medzinárodného povodia Dunaja a Visly. Následne mali byť stanovené environmentálne ciele vrátane odôvodnených a opodstatnených výnimiek. To znamená, že namiesto „indikácie opatrení, činností a požiadaviek pre koordináciu na úrovni celého povodia“ (kap. 4, druhý odsek) mali byť stanovené environmentálne ciele špecifické pre národnú úroveň resp. až pre úroveň vodných útvarov. Zdôrazňuje sa to aj v dokumente ICPDR pre medzinárodnú úroveň povodia Dunaja v kapitole 3.2 (s. 4): „EU Member States are obliged to apply the WFD which requires more detailed environmental objectives on a water body level“.

3.2. **Vodohospodárske problémy pre podzemné vody navrhujeme preformulovať** nasledovne:

- Znečistenie podzemných vôd
- Zhoršenie kvantitatívneho stavu podzemných vôd.

3.3. **Navrhujeme doplniť ďalšie vodohospodárske problémy**, ich reťazenia a kumulatívne vplyvy, a to

- Rastúce riziko sucha a problém zadržiavania vody v krajine, najmä v častiach neuvážene odvodnených v dávnejšej i nedávnej minulosti
- Sedimenty v povrchových vodách a narušené erózo-depozičné procesy so zreteľom na vplyvy
  - vodných nádrží, ako bariérový efekt hrádzí, efekt „hladnej vody“ pod nimi, masívne vyplavovanie jemných sedimentov – často kontaminovaných a toxických – zo zanesených nádrží a hatí MVE pri veľkých vodách a súvisiace hydromorfologické i ekologické zmeny v živinových cykloch, trofických sieťach, procesoch sukcesie, kolonizácie inváznymi a expanzívnymi organizmami a vymiznutia pôvodných významných druhov i celých biotopov (napr. Br1 Štrkové lavice a 3230 Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou) na medziľahlých úsekoch ekosystémov vodných tokov
  - ťažby sedimentov z korýt tokov a ich dnových akumulácií (hlavne štrkopieskov) s vyvolaným extrémne rýchlym zahľbovaním korýt, drénovaním a/lebo zhoršovaním kvality útvarov podzemných vôd v príľahlých poriečnych nivách, vysušovaním a stratou úrodnosti nívnych pôd atď.
- Poškodzovanie a ničenie vodných a príbrežných biotopov európskeho významu i biotopov druhov európskeho významu nielen pri rôznych tzv. rozvojových zámeroch (MVE, vodné diela, iné infraštruktúrne projekty), ale aj pri tzv. bežnom obhospodarovaní (neodôvodnené rozsiahle výrubu najmä starých stromov, súvisiaci nedostatok mŕtveho dreva vo zvyškoch prioritných biotopov lužných lesov a i.)
- Plánované zásahy v rámci protipovodňových opatrení a zlepšenia splavnosti (najmä) Dunaja vážne ohrozujú integritu povodia Dunaja a funkcie riečnych ekosystémov. Najvážnejšie následky hydromorfologických zmien zahŕňajú degradáciu lužných lesov, lúk a iných nívnych mokradí a pokles biodiverzity viažúcej sa na tieto ekosystémy. Žiadame preto Ministerstvo životného prostredia SR, aby environmentálne problémy súvisiace s hydromorfologickými zmenami začalo konkrétne a účinne riešiť na základe kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov, ktoré umožnia definovať vhodné environmentálne ciele a opatrenia na záchranu týchto ekosystémov pre nasledujúce obdobie.

3.4. Jednotlivé problémy uvedené v kapitolách 4.1 a 4.2 sú identifikované len vo všeobecnej rovine bez podrobnejších údajov. Považujeme za potrebné **dopracovať identifikáciu všetkých problémov (vrátane nami doplnených) v nasledovnej štruktúre:**

- **podrobný popis problému s odkazmi na publikované vedecké poznatky, databázy a ďalšie dôveryhodné zdroje**
- **konkrétne environmentálne ciele a výnimky**
- **opatrenia na riešenie existujúcich vplyvov**, ktoré je potrebné vypracovať vo väzbe na identifikované vplyvy a preukázané dopady na stav vôd, v členení na **základné opatrenia a doplnkové opatrenia**.

Osobitne upozorňujeme na kapitolu 4.1.4.1. a 4.1.4.2., v ktorej sa uvádzajú opatrenia na obnovu integrity riečnych ekosystémov a zachovanie mokradí s odvolaním sa na predošlé obdobie: „v prvom PMSÚP Dunaj boli identifikované mokrade / inundačné územia s potenciálom na opätovné pripojenie k hlavnému toku“. Opatrenie boli presunuté na „ďalšie plánovacie cykly“. Považujeme za nevyhnutné prehodnotiť zoznam mokradí/inundačných území navrhovaných na obnovu integrity na základe aktuálnych údajov a opatrenia prepracovať podľa hore uvedenej štruktúry, a najmä zosúladiť s ostatnými revitalizačnými opatreniami. Je nevyhnuté, aby Ministerstvo životného prostredia SR definovalo konkrétne opatrenia a predložilo podrobný plán na revitalizáciu a zachovanie integrity povodia Dunaja v súlade s koncepciou ICPDR.

3.5. **Kapitolu. 4.1.4.4 Výhľadové infraštruktúrne projekty je potrebné zásadne prepracovať v súlade s článkom 4.7 a článkami 4.8, 4.9. RSV.** Za nevyhnutné považujeme dokumentovať aktuálny stav podložený zoznamom infraštruktúrnych stavieb, ktoré boli realizované po roku 2004 (vstup SR do EÚ) a ktoré sa realizujú v súčasnosti aj s odôvodnením, či resp. ako bol pri ich plánovaní a povoľovaní uplatnený postup podľa čl. 4.7. a súvisiacich článkov RSV.

Vyjadrujeme zároveň znepokojenie a nesúhlas s tým, že v dokumente nie sú priznané a jasne vymenované a odôvodnené zamýšľané nové infraštruktúrne projekty, ktoré podľa zverejnených vyjadrení a stanovísk Ministerstva životného prostredia SR k územnoplánovacím dokumentom a správnym konaniam plánuje Slovenská republika realizovať resp. podporovať v ďalšom plánovacom období (MVE, vodné dielo Pečenský les, vodné dielo Slatinka, vodné dielo Tichý potok, program protipovodňových opatrení v tokoch a i). Osobitne zdôrazňujeme, že aj v prípade týchto infraštruktúrnych projektov je nevyhnutné postupovať v súlade s článkom 4.7. a nasledujúcimi článkami 4.8. a 4.9. RSV.

Do dokumentu je potrebné doplniť aj informáciu o pripravovaných projektoch, ktoré môžu mať negatívny vplyv na chemický stav podzemných vôd (napr. výstavba ropovodu v blízkosti CHVO Žitný ostrov). Za nevyhnutné považujeme prehodnotenie „Koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030“ (ďalej len Koncepcia), ktorú prijala vláda SR 9. 3. 2011 uznesením č. 178/2011.

3.6. V kapitole 4.2.2 Zmena kvantity podzemných vôd odporúčame nahradiť termín „využiteľné množstvo zdrojov podzemnej vody“ právne definovaným termínom „využiteľný zdroj podzemnej vody“ (článok 2 bod 27 RSV). Navrhované opatrenia považujeme za nedostatočné. Pri zvýšení spoľahlivosti využitelných zdrojov podzemnej vody (prvá odrážka) je potrebné postupovať v súlade s požiadavkami RSV týkajúcimi sa hodnotenia kvantitatívneho stavu vôd (§ 4c ods. 7 vodného zákona), ako aj v súlade s pripravovanými metodickými dokumentmi EK pre vodnú bilanciáciu (water accounts). V kapitole 4.2.2. žiadame doplniť aj posúdenie (revíziu) možnosti revitalizácie kontaminovaných, odstavených zdrojov podzemnej vody a vyhodnotenie ich opätovného využívania.

4. **Pripomienky k účasti verejnosti**

4.1. Ako sa uvádza v úvode citovaných dokumentov, boli vypracované pre verejnosť, aby bola „**umožnená jej aktívna účasť a konzultácie**“. Podrobnejšie návrhy na konzultácie s verejnosťou a jej aktívne zapojenie do prípravy plánov manažmentu povodí v dokumentoch však nie sú uvedené. Vzhľadom na krátkosť času, ktorý zostáva na vypracovanie návrhu plánov manažmentu povodí (22. 12. 2014) a s prihliadnutím na zaostávanie v príprave podkladových materiálov (vyhodnotenie vplyvov a dopadov na stav vôd, definovanie environmentálnych cieľov vrátane výnimiek, vyhodnotenie pokroku v dosahovaní environmentálnych cieľov) považujeme za nevyhnutné prijať okamžité opatrenia na podporu aktívnej účasti verejnosti.

4.2. Navrhujeme uskutočniť konzultácie (pracovné semináre) so širokou účasťou verejnosti aspoň na nasledovné témy:

- zhoršovanie kvality vôd (príčiny, opatrenia na zabránenie a nápravu),
- zhodnotenie kvantitatívneho stavu podzemných vôd,
- nové zamýšľané infraštruktúrne projekty podporované alebo priamo presadzované napr. Ministerstvom životného prostredia SR (VD Slatinka, VN Tichý potok, VD Pečenský les, protipovodňové opatrenia, ropovod cez Bratislavu),

- chránené územia v kontexte RSV a Smernice o biotopoch (Natura 2000), zachovanie kontinuity a morfológické vplyvy,
- nedostatok vody a sucho (príprava plánu manažmentu sucha, opatrenia na zadržiavanie vody v krajine a pod.),
- koordinácia medzi prípravou plánov manažmentu povodí a plánov manažmentu povodňových rizík.

4.3. V súvislosti s aktuálnymi problémami súvisiacimi s ochranou vôd za prioritné považujeme uskutočnenie konzultácií so zainteresovanou verejnosťou k trom aktuálnym problémom s cieľom otvoriť celospoločenskú diskusiu k prioritným témam:

- Zastavenie prebiehajúcej výstavby malých vodných elektrární vzhľadom na to, že bola schválená a prebieha v rozpore s článkom 4.7 Rámcovej smernice o vode,
- Zastavenie procesu legalizácie vývozu vody z územia Slovenska vzhľadom na absenciu spoľahlivých údajov o disponibilných množstvách podzemnej vody, potrebe vody pre územie Slovenska (vrátane období sucha),
- Zverejnenie údajov o množstve a kvalite podzemných vôd Žitného ostrova vzhľadom na informácie o znehodnotení vodného zdroja Kalinkovo (800 l/s) i ďalších vodných zdrojov v Bratislavskom samosprávnom kraji v sumárnom množstve 1 600 l/s v súvislosti s pripravovaným vývozom vody, ktorý sa má uskutočňovať prevažne zo Žitného ostrova.

Ponúkame spoluprácu pri organizovaní konzultácií vrátane poskytnutia finančných prostriedkov na pokrytie nevyhnutných nákladov.

Zároveň, vzhľadom na kritickú situáciu v oblasti ochrany vôd a od vody závislých ekosystémov, využívame túto príležitosť a:

- **vyzývame a žiadame oprávnený orgán ustanovený podľa článku 3 Rámcovej smernice o vode, aby prijal okamžité opatrenia na zásadnú zmenu vodnej politiky, základom ktorej je Rámcová smernica o vode,**
- **žiadame zastaviť prebiehajúcu výstavbu malých vodných elektrární, ktorú presadilo Ministerstvo životného prostredia SR v rozpore s článkom 4.7 Rámcovej smernice o vode,**
- **žiadame zastaviť legislatívny proces legalizácie vývozu vody do zahraničia,**
- **žiadame, aby oprávnený orgán uskutočnil konkrétne kroky na odstránenie formálnosti procesov vyžadovaných Rámcovou smernicou o vode a začal uskutočňovať zodpovednú (accountable) a medzinárodne obhájitelnú vodnú politiku zameranú na ochranu vôd, zastavenie zhoršovania stavu vôd a dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015.**

Túto pripomienku spracovali a uplatňujú organizácie a fyzické osoby:

- Ing. Martina Barancová Paulíková, Združenie Slatinka, A. Sládkoviča 2, 96001 Zvolen
- Ing. Roman Havlíček, Zelená koalícia mimovládnych organizácií, Podunajská 24, 821 06 Bratislava
- RNDr. Elena Fatulová, Global Water Partnership Slovensko, Jeséniova 17, 833 15 Bratislava
- Ing. Ján Topercer, CSc., vedecký pracovník, Botanická záhrada, pracovisko v Blatnici, Univerzita Komenského, 038 15 Blatnica 315
- RNDr. Ján Hanušin, Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v SR, Staroturský chodník 1, 811 01 Bratislava
- Mgr. Miroslava Čierna Plassmann PhD., WWF DCP, Ottakringer Strasse 114 – 116, A-1160 Vienna, Austria
- Mgr. Lucia Rossová, Živá planéta, Lesná 2, 974 01 Banská Bystrica
- Mgr. Rudolf Pado, Občianske združenie TATRY, KEMI 627/5, 031 04 Liptovský Mikuláš
- Ing. Jaroslav Baran, člen Klubu Slovenských turistov, Záborského 33, 831 03 Bratislava
- osoby a organizácie, ktoré jednoznačne vyjadrili svoju podporu týmto pripomienkam uvedením svojho mena, priezviska, názvu, adresy (resp. sídla) do formulára pod zverejnenými pripomienkami na www.ekoforum.sk (zoznam je osobitnou prílohou týchto pripomienok).